

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego

**I Liceum Ogólnokształcącego
im. Tadeusza Kościuszki
w Dąbrowie Tarnowskiej**

**Rok szkolny
2021/2022**

**Doradca zawodowy
Agnieszka Ruta**

WSTĘP

*"Wybierz pracę, którą kochasz,
i nie przepracujesz ani
jednego dnia więcej w Twoim życiu."
Konfucjusz*

Wybranie właściwej ścieżki kariery, nie jest dla każdego sprawą oczywistą. Wynika to zapewne między innymi z faktu, że na przestrzeni życia każdego człowieka pojawiają się problemy i kryzysy, mniej lub bardziej typowe dla danego etapu rozwoju. Oczywiście są one naturalnym zjawiskiem w procesie wzrastania, dojrzewania i starzenia się, jak również dążenia do realizacji własnych potrzeb oraz osiągnięcia zamierzonych celów zawodowych i prywatnych. Problemy te niekiedy przekraczają możliwości człowieka do samodzielnego radzenia sobie z nimi, dlatego też powstało zapotrzebowanie na rozmaite formy profesjonalnego wsparcia czy pomocy. Jedną z takich form w kontekście rozwoju zawodowego jest doradztwo zawodowe. Pojęcie to w literaturze pedagogicznej jest rozumiane bardzo różnie, jako: sugestia, perswazja, argumentowanie, podpowiadanie, pomoc w podejmowaniu decyzji itp., ale również jako: sposób myślenia i postępowania, uznawanie racji, czy zachowanie się według czyjejś woli.¹ Reforma polskiego systemu edukacji po 1989 r., dokonująca się w okresie szybkich przemian społecznych i gospodarczych oraz przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, stworzyły potrzebę utworzenia w naszym kraju zintegrowanego modelu poradnictwa zawodowego. Jednym z jego elementów jest wprowadzenie do szkół podstawowych jak i średnich nauczyciela - doradcy zawodowego. Jego głównym zadaniem jest przede wszystkim, udzielanie porad związanych z wyborem zawodu jak również kierunku kształcenia. Pracując zarówno w formie indywidualnych spotkań jak i zajęć grupowych, powinien on uwzględnić możliwości psychofizyczne i sytuację życiową uczniów, a także potrzeby rynku pracy i możliwości systemu edukacyjnego. Działania te powinien wykonywać przy współprac

¹ Z. Proszynski, *Zmiana zawodu – doradztwo zawodowe*, opr. pod. red. H. Skłodowski, Psychologiczna problematyka doradztwa zawodowego, t. I, część II, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999, s.120.

z rodzicami, nauczycielami, różnymi instytucjami i placówkami oświatowymi. W procesie tworzenia ścieżki edukacyjno - zawodowej uczniów, doradca powinien wykorzystać wiedzę i umiejętności zawodowe, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy i techniczne środki przekazu informacji zawodowej.²

Okres dojrzewania, wiąże się z poznawaniem siebie i odkrywaniem swoich celów, również tych zawodowych. Podjęcie decyzji o wyborze zawodu i dalszym kierunku kształcenia nie jest łatwe, tym bardziej, że wpłynie to znacząco na kolejne etapy życia. Celem oddziaływań edukacyjnych nie może być udzielanie uczniowi jednoznacznej, jednorazowej porady, lecz przygotowanie go do samodzielnego podejmowania kolejnych decyzji edukacyjnych i zawodowych. Wybór indywidualnej drogi edukacji i przyszłego zawodu musi być dokonany przez ucznia w oparciu o rzetelną wiedzę o sobie samym, dostępnych ścieżkach edukacji oraz o możliwościach rynku pracy. Absolwent powinien mieć również świadomość, że funkcjonowanie w nowoczesnym społeczeństwie wymaga umiejętności podejmowania trafnych decyzji i gotowości do zmian swojej ścieżki kariery. Tym wyzwaniom próbuje sprostać Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) oraz realizujący jego założenia - szkolny doradca zawodowy, grono pedagogiczne jak instytucje pozaszkolne. Ważne aby dawał on uczniowi realną możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do odnalezienia swojego miejsca na drodze kariery zawodowej, poznania siebie i własnych predyspozycji zawodowych, a także praw rządzących rynkiem pracy. Uczeń posiadający rzetelne informacje o sobie, systemie szkolnictwa i lokalnym rynku pracy, może właściwie zaplanować własną karierę zawodową.

² U. Fiała, „*Rola doradcy zawodowego w poradnictwie zawodowym*”, Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, artykuł z dnia 18.09.2006 r.

I. PODSTAWOWE POJĘCIA

Poradnictwo zawodowe

Długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.³

Orientacja zawodowa

Działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły.

Doradztwo zawodowe

Świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji.⁴

Doradca zawodowy

Osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową, a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.⁵

³ *Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy.* (1996) Wyd. KUP. s. 4, maszynopis

⁴ K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji* (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego. Nr 2/11. s. 29

⁵ *Klasyfikacja Zawodów i Specjalności, 1995, Wyd. MPiPS, Tom V, Zeszyt 2 cz. II, s. 497*

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać:

- role i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań,
- czas i miejsce realizacji zadań,
- oczekiwane efekty,
- metody pracy.⁶

Informacja zawodowa

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji.⁷

Informacja edukacyjna

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem.⁸

Zawód

Wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewniający pozycję w społeczeństwie.⁹

⁶ A. Łukaszewicz, *Szkolny doradca zawodowy*, KOWEZiU 2003, s. 27

⁷ K. Lelińska: *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*, (1985), WSiP, s. 35

⁸ opr. pod red.G. Sołtysińska, *Szkolny doradca zawodowy*, KOWEZiU 2003, s.26

⁹ J. Szczepański: *Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów*, (1965) KiW.

II. OBOWIĄZUJĄCE AKTY PRAWNE

Ministerstwo oświaty podejmując działania zmierzające do dostosowania naszego systemu szkolnictwa do zmieniającej się rzeczywistości w kraju i na świecie, stworzyła wiele aktów prawnych. Poniżej zostały zamieszczone te, które regulują kwestie udzielania pomocy w wyborze zawodu, kierunku kształcenia oraz wprowadzające doradztwo zawodowe do szkół:

1. *Strategia Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010 przyjęta przez Radę Ministrów 8 lipca 2003 r.*¹⁰
2. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 228) na podstawie art. 71 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.).*
3. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 532).*¹¹
4. *Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017r. poz. 59).*
5. *Ustawa Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017r. poz. 59).*
6. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego.*
7. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.*¹²

¹⁰ H. Bednarczyk: *Strategia rozwoju kształcenia ustawicznego do 2010 roku MENiS, 2003, Kwartalnik naukowo metodyczny 3/2003, s. 7-28*

¹¹ <http://prawo.sejm.gov.pl>

¹² <http://www.dziennikustaw.gov.pl/du/2017/60/1>

III. FUNKCJONOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym w liceum ogólnokształcącym reguluje m.in. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia, a także wymieniając zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako jedne z podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły.¹³

1. Adresaci i osoby odpowiedzialne za realizację WSDZ.

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole średniej są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

Dyrektor szkoły zatrudnia doradcę zawodowego lub wyznacza nauczyciela do pełnienia funkcji doradczych. Osoba taka jest animatorem, koordynatorem i realizatorem działań WSDZ. Dla osiągnięcia jak najlepszych rezultatów, działania doradcy zawodowego powinny być wsparte również przez: pedagoga szkolnego, wychowawców, nauczycieli wybranych przedmiotów, nauczyciela - bibliotekarza i rodziców oraz szeroko rozumiane środowisko pozaszkolne np.: "przedstawicieli instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli), jednostki samorządu terytorialnego (organy prowadzące szkoły), placówki kształcenia praktycznego oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkół, przez które należy rozumieć pracodawców/przedsiębiorców, organizacje pracodawców, instytucje edukacyjne i instytucje działające na rynku pracy (np. powiatowy urząd pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe, specjalne strefy ekonomiczne. W kontaktach tych powinny zostać włączone także aspekty środowiskowe, rodzinne, socjalne, zdrowotne, kulturowe".¹⁴ Do głównych zadań doradcy zawodowego i grona pedagogicznego należy:

¹³ Pod red. M. Bugaj, *Przykładowy program doradztwa zawodowego dla liceum ogólnokształcącego*. ORE, Warszawa 2017, s. 5

¹⁴ opr. pod red. A. Dziurkowska, *Przykładowy program doradztwa zawodowego dla klasy VII i VIII szkoły podstawowej*, ORE Warszawa 2017, s. 9

Doradca zawodowy powinien:

- systematycznie diagnozować zapotrzebowanie poszczególnych uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz udzielać im pomocy w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzić zajęcia przygotowujące uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia w przyszłości roli zawodowej;
- gromadzić, aktualizować i udostępniać informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- wskazywać uczniom, ich rodzicom, i innym nauczycielom dodatkowe źródła informacji na poziomie regionalnym, ogólnokrajowym, europejskim i światowym na temat:
 - zatrudnienia i warunków pracy,
 - trendów w świecie pracy,
 - możliwości wykorzystania uzdolnień w różnych sektorach zatrudnienia,
 - instytucji i organizacji wspierających osoby niepełnosprawne w życiu codziennym i na rynku pracy,
 - możliwości kształcenia dla młodzieży z problemami emocjonalnymi,
 - programów edukacyjnych na terenie Unii Europejskiej,
 - porównywalności dokumentów np. dyplomów i certyfikatów zawodowych;
- prowadzenie zajęć grupowych i spotkań indywidualnych dla uczniów;
- w przypadku spraw trudnych kierowanie do specjalistów w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, urzędach pracy, lekarzy itp.
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę;
- organizowanie spotkań informacyjnych i szkoleniowych dla rodziców w celu wsparcia ich w procesie wychowawczym;
- współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego;
- systematyczne podnoszenie swoich kwalifikacji;
- wzbogacenie warsztatu poprzez aktualizację wiadomości, wyszukiwanie nowoczesnych środków przekazu informacji oraz udostępnianie ich;
- współpraca z instytucjami wspierającymi realizację WSDZ (kuratoria oświaty, centra informacji i planowania kariery zawodowej, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, powiatowe urzędy

pracy, wojewódzkie komendy OHP, zakłady doskonalenia zawodowego, izby rzemieślnicze i małej przedsiębiorczości, organizacje zrzeszające pracodawców itp).¹⁵

Wychowawcy klasy powinni:

- pomagać uczniom w zdobyciu i pogłębianiu wiedzy o interesujących zawodach;
- przybliżać informacje na temat rynku pracy i zjawisk na nim zachodzących;
- zachęcać uczniów do samopoznania i samooceny;
- kształtować w nich postawy aktywności i przedsiębiorczości;
- współpracować z rodzicami przy organizowaniu spotkań z przedstawicielami szkół średnich, przedstawicielami danych zawodów, przy organizacji wycieczek zawodoznawczych;
- uczniów ze szczególnymi trudnościami kierować do specjalistów.

Nauczyciele przedmiotów powinni:

- prowadzić diagnozę zapotrzebowania uczniów na informacje i pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadząc zajęcia przedmiotowe oraz pozalekcyjne w ramach kołków zainteresowań, powinni uwzględnić działania przygotowujące uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej;
- wzbogacać warsztat pracy o nowoczesne środki przekazu informacji (Internet, CD, wideo itp.) oraz udostępniać je osobom zainteresowanym;
- współpracować z instytucjami wspierającymi wewnętrzny system doradztwa, przede wszystkim z doradcą zawodowym w celu tworzenia jednolitego frontu oddziaływań doradczych, a także wykorzystywania materiałów do prowadzenia zajęć;
- uświadamiać wagę poszczególnych przedmiotów w kształtowaniu umiejętności zawodowych, jak również wskazywać zawody związane z realizowanymi zagadnieniami programu nauczania;
- omawiać zawody „przeszłości” i „przyszłości” związane z danymi przedmiotami, czy obszarami wiedzy;
- wskazywać możliwości praktycznego zastosowania zdobytych umiejętności i wiedzy.¹⁶

¹⁵ opr. pod red.G. Sołtysińska, op. cit., s. 8

¹⁶ M. Pater, M. Woźniak, *O współpracy doradcy zawodowego z nauczycielami*, ABC Poradnictwa, Warszawa 2008, s. 53 - 55

Nauczyciel bibliotekarz

- gromadzić i aktualizować informacje edukacyjne i zawodowe w bibliotece szkolnej.

Rodzice powinni:

- rozmawiać z dzieckiem o kłopotach i rozterkach związanych z wyborem zawodu;
- pomóc realnie ocenić możliwości dziecka i wspierać go w poszukiwaniu jak najlepszych rozwiązań;
- zachęcać dziecko do rozwijania swoich pasji i motywować go do brania udziału w zajęciach dodatkowych, tworzenie własnego portfolio;
- udzielać pomocy w poszukiwaniu informacji o poszczególnych zawodach i możliwościach kształcenia;
- wspólnie z dzieckiem poszukiwać alternatywnych rozwiązań na wypadek niepowodzeń edukacyjno- zawodowych;
- angażować się w różne formy działań doradczych np. organizacja wizyty w zakładach pracy, przygotowanie prelekcji o własnej ścieżce kariery;
- utrzymywać stały kontakt ze szkołą (wychowawcą, nauczycielami przedmiotowymi, pedagogiem, psychologiem).¹⁷

2. Potrzeba Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w szkole.

Jak wynika z ustawy, ale również z potrzeb rynku pracy, głównym zadaniem WSDZ powinno być przygotowanie młodych ludzi do podjęcia w przyszłości aktywności zawodowej. Proces ten powinien przebiegać z uwzględnieniem poszczególnych etapów rozwojowych dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Według koncepcji rozwoju zawodowego E. Ginzburga, można wyróżnić trzy okresy w procesie wyboru zawodu:

- ✓ okres wyboru na podstawie fantazji, występujący przed okresem dojrzewania płciowego (do 11 roku życia);
- ✓ okres wyboru próbnego, występujący w okresie adolescencji (11 – 17 rok życia), dodatkowo można wyróżnić podokresy: zainteresowań, zdolności, wartości, przejściowy;
- ✓ okres realistycznego wyboru, trwający do wczesnej dorosłości (od 17 roku życia) z następującymi podokresami: eksploracji, krystalizacji, specyfikacji.¹⁸

¹⁷ opr. pod red. A. Dziurkowska, op. cit., s. 9

W związku z tym ważnym jest stworzenie realnych możliwości, by właśnie doradca zawodowy, wspierał uczniów w przechodzeniu przez te okresy, dostarczał mu niezbędnych informacji, kształtował przydatne umiejętności i cechy zachowania. W tym celu powinny zostać podjęte działania, które zapewnią poznanie procesu aktywnego poszukiwania pracy, podejmowania decyzji oraz konsekwencji wynikających z dokonywanych wyborów. Uczeń powinien mieć stworzone realne możliwości zdobycia niezbędnej wiedzy i umiejętności do tworzenia własnej drogi kariery zawodowej. Powinien również w procesie edukacyjnym poznać siebie, własne predyspozycje zawodowe, zasady rządzące rynkiem pracy, jak i uzyskać informacje o lokalnych możliwościach zatrudnienia. Ponad to powinien mieć stworzone warunki do kształcenia umiejętności radzenia sobie ze zmianami życiowymi, adaptacją w nowych sytuacjach i stawianiu czoła nowym wyzwaniom.¹⁹

3. Założenia Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego.

Przystępując do działań związanych z realizacją WSDZ należy wziąć pod uwagę, że:

- ✓ wybór zawodu nie jest pojedynczym, świadomym aktem decyzyjnym ucznia, ale procesem rozwojowym w wyniku, którego jest podejmowany szereg decyzji na przestrzeni wielu lat życia;
- ✓ preferencje zawodowe wywodzą się z obserwacji i doświadczeń nabytych w okresie dzieciństwa i rozwijają wraz z upływem czasu;
- ✓ na wybór zawodu składa się wiele czynników: wiedza na temat siebie, wiedza dotycząca możliwości edukacyjnych, znajomość zawodów i rynku pracy oraz cechy osobowościowe jednostki (zainteresowania, zdolności, temperament, charakter, poziom inteligencji), a także umiejętności, doświadczenia, wpływ rodziny, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne, aktywność własna jednostki;
- ✓ ważny jest dostęp do informacji dlatego WSDZ przewiduje gromadzenie i systematyczną aktualizację informacji edukacyjnej i zawodowej w ramach np. szkolnego punktu informacji zawodowej na terenie biblioteki szkolnej lub świetlicy;
- ✓ WSDZ obejmuje zarówno pracę indywidualną jak i grupową z uczniami, rodzicami oraz nauczycielami;

¹⁸ opr. pod red. B. Bajcar, *Psychologia preferencji i zainteresowań zawodowych. Przegląd teorii i metod*, Warszawa 2006, s. 66

¹⁹ B. Wojtasik: *Warsztat doradcy zawodu. Aspekty pedagogiczno – psychologiczne*. Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1997, s. 169-170

- ✓ WSDZ ma charakter planowych działań i koordynowany jest przez szkolnego koordynatora ds. doradztwa zawodowego.²⁰

4. Cele Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego.

Najważniejszym założeniem WSDZ jest przygotowanie uczniów do trafnego wyboru drogi dalszego kształcenia i zawodu. Działania te powinny być prowadzone przez ogół społeczności szkolnej w formie systematycznych oddziaływań wychowawczo – doradczych oraz skupiać się na:

- przygotowaniu młodzieży do podjęcia decyzji o kierunku dalszego kształcenia i przyszłej aktywności zawodowej;
- wykształceniu umiejętności planowania własnej ścieżki kariery;
- wyposażeniu uczniów w umiejętności podejmowania właściwych decyzji życiowych i radzenia sobie w sytuacjach trudnych (bezrobocie, problemy zdrowotne, adaptacja w nowym środowisku);
- określeniu własnych, indywidualnych predyspozycji i zainteresowań;
- przygotowaniu ucznia do roli pracownika;
- przygotowaniu rodziców do skutecznego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- pomocy nauczycielom w realizacji tematów związanych z przyszłością zawodową;
- tworzeniu i systematycznej aktualizacji informacji z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego;
- gromadzeniu zasobów dotyczących kierunków rozwojowych w świecie zawodów i zatrudnienia;
- współpracy z instytucjami wspierającymi realizację WSDZ;
- współpracy z przedstawicielami uczelni i różnych grup zawodowych.²¹

Szczegółowe cele Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

- **W ramach pracy z nauczycielami (Radą Pedagogiczną) obejmuje:**
 - utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnętrznszkolnego systemu doradztwa zgodnie ze statutem szkoły;

²⁰ A.Weyssenhoff, *Poradnik zanim podejmiesz decyzję. Poradnik dla doradców zawodowych, nauczycieli i pedagogów szkolnych*, Kraków 2011, s. 47

²¹opr. pod red.G. Sołtysińska, op. cit., s. 7

- określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w ramach programu wychowawczego danej szkoły na każdy rok nauki;
- określenie priorytetów dotyczących gromadzenia informacji i prowadzenia poradnictwa zawodowego w szkołach;
- realizację działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej zawartych w planie wychowawczym szkoły.

➤ **W ramach pracy z uczniami obejmuje:**

- poznanie siebie, diagnoza uzdolnień, preferencji i zainteresowań zawodowych;
- kształtowanie umiejętności planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej (wybór szkoły średniej);
- uwzględnienie swego stanu fizycznego i zdrowotnego przy podejmowaniu decyzji zawodowych i edukacyjnych;
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój zawodowy;
- rozwijanie zdolności komunikacyjnych, autoprezentacji, radzenia sobie ze stresem oraz umiejętności określania swoich celów życiowych;
- wykształcenie umiejętności rzetelnego określania swojego potencjału jako podstawy do kształtowania przyszłości;
- uświadomienie uczniom konieczności konfrontowania wiedzy o zawodach z wiedzą o sobie i aktualnymi trendami na rynku pracy;
- wypracowania wraz z uczniami pozytywnych postaw wobec pracy.

➤ **W ramach pracy z rodzicami obejmuje:**

- prezentację założeń pracy informacyjno-doradczej szkoły na rzecz uczniów;
- zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców w celu wsparcia ich w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci;
- włączanie rodziców (np.: jako przedstawicieli różnych zawodów) do działań informacyjnych szkoły;
- przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa na różnych jego poziomach;
- indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.;

- udostępnianie aktualnych informacji edukacyjno - zawodowych na stronie www szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik;²²

5. Korzyści wynikające z działalności szkolnego doradcy zawodowego.

Korzyści z profesjonalnie i szeroko prowadzonego poradnictwa zawodowego w szkole może przynieść wiele korzyści, różnym odbiorcom:

Odbiorcy indywidualni:

- ułatwienie uczniom, nauczycielom oraz rodzicom dostępu do informacji edukacyjnej i zawodowej;
- poszerzanie edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów;
- podejmowanie świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- ułatwienie uczniowi wejścia na rynek pracy, dzięki zapoznaniu go z procedurami pozyskiwania i utrzymania pracy;
- uświadomienie uczniom konieczności i możliwości zmian w zaplanowanej karierze zawodowej;
- zapobieganie niepowodzeniom szkolnym, zniechęceniu, porzucaniu szkoły a potem pracy, jako konsekwencji niewłaściwych wyborów.

Szkoły:

- realizowanie zobowiązań wynikających z zapisów statutowych;
- zapewnienie ciągłości działań orientacyjno – doradczych; utworzenie szkolnej bazy informacji edukacyjnej i zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji;
- realizacja przepisów prawa oświatowego - przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

Państwo i władze lokalne:

- efektywnie przeciwdziałających bezrobociu;
- zwiększenie świadomości społecznej, dotyczącej konieczności racjonalnego planowania rozwoju zawodowego przez jednostki;
- aktywizacja młodzieży zagrożonej społecznie, eliminacja biernych postaw, mniejsza ilość bezrobotnych;
- zapewnienie powszechności i dostępności usług doradczych zalecanych przez Komisję Unii Europejskiej.

Pracodawcy:

²² Tamże, s. 28 - 29

- możliwość zatrudnienia pracowników o wyższych kompetencjach osobistych umiejący pracować w grupie, radzący sobie w sytuacjach trudnych i stresowych;
- zwiększenie szansy znalezienia odpowiednio przygotowanych kandydatów, świadomych oczekiwań rynku pracy.²³

IV. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA W RAMACH WSDZ

Wspólne planowanie działań systemowych przez specjalistów i nauczycieli, pozwoli na rozdzielenie poszczególnym osobom zadań zgodnie z ich wiedzą, doświadczeniem, kompetencjami w obszarze wychowania, doradztwa i orientacji zawodowej. Treści z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w całym cyklu kształcenia i zostały podzielone na cztery obszary:

1. ***Poznanie siebie/Poznawanie własnych zasobów*** m.in.: zainteresowania, zdolności i uzdolnienia, mocne strony i obszary do rozwoju, ograniczenia, kompetencje - wiedza, umiejętności, postawy, wartości, predyspozycje zawodowe, stan zdrowia, samoocena.
2. ***Świat zawodów i rynek pracy*** - m.in.: znajomość zawodów i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, wyszukiwanie i przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
3. ***Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie*** - m.in.: uczenie się, znajomość systemu edukacji (formalnej, pozaformalnej), wyszukiwanie i przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
4. ***Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych*** - m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego i refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, udział w całościowym poradnictwie w zakresie kariery.

Cele szczegółowe programu

1. Poznawanie własnych zasobów.

Uczeń:

²³ opr. pod red.G. Sołtysińska, op. cit., s. 12-13

- 1.1. sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);
- 1.2. określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- 1.3. określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.4. rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.5. analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6. określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- 2.1. analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.2. analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
- 2.3. konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- 2.4. określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej;
- 2.5. sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
- 2.6. przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- 2.7. charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- 2.8. charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- 3.1. korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;

3.2. określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;

3.3. analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;

3.4. wskazuje możliwości kontynuowania nauki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Uczeń:

4.1. ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;

4.2. sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;

4.3. dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.²⁴

1. Formy, metody i techniki pracy doradczej.

Adresatami działania realizowanych w ramach WSDZ mogą być: uczniowie, rodzice, nauczyciele/rada pedagogiczna, środowisko lokalne (instytucje rynku pracy, zakłady pracy, inne.). Formy, metody i techniki powinny być dobierane zgodnie ze specyfiką odbiorców.

Formy działań adresowane do uczniów:

- *Informacja edukacyjno – zawodowa:* gromadzenie i udostępnianie informacji na temat różnych zawodów, rynku pracy, możliwościach kształcenia. Zapoznavanie z ofertą i sposobem rekrutacji szkół ponadpodstawowych, wskazanie źródeł (portale dotyczące rynku pracy, programy multimedialne do samobadania, informatory, ulotki, broszury, filmy itp.), zachęcenie do samodzielnego pozyskiwania tych informacji. Podstawowe informacje związane z poszukiwaniem pracy (metody poszukiwania pracy, dokumenty aplikacyjne, rozmowa kwalifikacyjna).

²⁴ Pod red. M. Bugaj, op. cit., s. 6-7

- *Poradnictwo grupowe*: zespołowe, zajęcia warsztatowe służące wyposażeniu młodzieży w zasób wiedzy i umiejętności dotyczących np. poznania samego siebie, podejmowania decyzji zawodowych i planowania rozwoju zawodowego oraz kształtowania umiejętności pozazawodowych, autoprezentacji, technik poszukiwania pracy.
- *Poradnictwo indywidualne*: to forma indywidualnej pomocy uczniowi, który znalazł się w trudnej sytuacji, traci w niej orientację i nie potrafi sam poradzić sobie z jej rozwiązaniem. Ta forma pracy oparta jest na udzielaniu porad i informacji zawodowych, diagnozie zdolności i predyspozycji zawodowych).²⁵
- *Spotkania z interesującymi ludźmi*: (przedstawicielami różnych zawodów), dają uczniom szansę zdobycia wiedzy dotyczącej podstaw działalności różnych firm, instytucji i organizacji.
- *Wycieczki do zakładów pracy*: umożliwiające poznanie środowiska pracy oraz poznanie praktycznych aspektów wykonywania danego zawodu.
- *Targi pracy, targi edukacyjne, spotkania informacyjne*: organizowanie i uczestniczenie w tego typu wydarzeniach poszerza horyzonty edukacyjne, umożliwia indywidualne zapoznanie się z ofertami uczelni i instytucji kształcących jak również firm i zakładów pracy.
- *Tworzenie projektów*: filmy, wystawy, ekspozycje, gazetki, plakaty przygotowane przez uczniów, przedstawiające określony temat, pozwalają na uruchomienie wyobraźni i myślenia.
- *Ankiety, kwestionariusze, psychozabawy* (w formie papierowej i komputerowej): wspomagają poznawanie siebie, swoich predyspozycji zawodowych, cech osobowości czy charakteru. Należy jednakże informować uczestników, że są to metody dające wyniki orientacyjne, natomiast dokładne badania testowe przeprowadzić może psycholog.²⁶

Formy działań adresowane do rodziców:

- tworzenie możliwości indywidualnej rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły;
- konsultacje dotyczące decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów w proces doradczy szkoły;
- udostępnianie informacji edukacyjnych (o szkołach ponadpodstawowych, procesie rekrutacji, wymaganych dokumentach) i możliwych ścieżkach kariery;
- wskazywanie źródeł informacji w zakresie doradztwa zawodowego.

Formy działań adresowane do nauczycieli:

²⁵ A.Weyssenhoff, op. cit., s. 52, 57

²⁶ A. Łukaszewicz, *Wewnątrzszkolny system doradztwa, czyli przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy w warunkach polskich*, ABC Poradnictwa zawodowego w szkole, Warszawa 2008, s. 42-43

- tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą np. prowadzenie lekcji otwartych;
- śledzenie losów edukacyjnych i zawodowych absolwentów;
- organizowanie szkoleniowych rad pedagogicznych o tematyce doradczej;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;

Działania doradcze, w ramach WSDZ, realizowane są w ramach:

- lekcji z doradztwa zawodowego - zajęcia grupowe
- lekcji wychowawczych;
- lekcji przedmiotowych, np.: WOS, PP, geografia, informatyka, język polski, język obcy, wychowanie do życia w rodzinie;
- zastępstw na lekcjach przedmiotowych;
- zajęć pozalekcyjnych (warsztaty);
- indywidualne konsultacje prowadzone przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- wycieczek (np.: Salon Maturzystów, Targi Edukacyjne, „Otwartych dni - uczelni wyższych”, do zakładów pracy itp.);
- prowadzenia gazetek szkolnych, strony www, konta Facebooka, tablice informacyjne;
- projektów edukacyjnych i konkursów zawodoznawczych (wewnątrzszkolnych i międzyszkolnych).²⁷

2. Realizacja programu doradztwa zawodowego na przedmiotach ogólnokształcących i lekcjach z wychowawcą.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu doradztwa edukacyjno-zawodowego są spójne z celami kształcenia ogólnego w LO. Umożliwia to realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych i innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu – w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

²⁷ A. Dziurkowska, op. cit., s. 6

Tematyka treści doradztwa zawodowego zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego i profilowego prowadzona przez wszystkich nauczycieli na lekcjach przedmiotowych od klasy 1 do 4:

1. Rynek pracy- krajowy, europejski, bezrobocie
2. System kształcenia w Polsce
3. Aktywne metody poszukiwania pracy
4. Sporządzanie dokumentów aplikacyjnych
5. Autoprezentacja i rozmowa kwalifikacyjna
6. Rekrutacja i selekcja pracowników
7. Prawo pracy/ obowiązki i prawa pracowników, rodzaje umów o pracę, świadczenia pracownicze, adaptacja młodego pracownika do pierwszej jego pracy
8. Praca i kształcenie w UE
9. Cechy dobrego pracownika, kwalifikacje i kompetencje zawodowe
10. Staże zagraniczne, praktyki zawodowe
11. Rozwijanie kompetencji zawodowych
12. Samopoznanie, budowanie poczucia własnej wartości, integracja klasy
13. Spotkania z pracodawcami, wyjazdy i wycieczki do zakładów pracy oraz na targi edukacyjne
14. Kształtowanie wśród uczniów postawy przedsiębiorczej
15. Praca uczniów w szkolnych mini przedsiębiorstwach, własna działalność gospodarcza- samozatrudnienie.
16. Pomoc w wyborze dalszego kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej uczniom, którzy wymagają specjalistycznego wsparcia, np. ze względu na ograniczenia wynikające ze stanu zdrowia, poziomu intelektualnego, praca z młodzieżą ze SPE.
17. Gromadzenie i aktualizacja informacji z zakresu doradztwa – informacja zawodowa
18. Szkolenia, pokazy, kursy umiejętności psychologiczno- społecznych/np. komunikacja interpersonalna, współpraca w grupie, przywództwo, myślenie twórcze, kreatywność, budowanie poczucia własnej wartości, podejmowanie decyzji. Olimpiady przedmiotowe, konkursy wiedzy ogólnej i zawodowej
19. Praca z uczniem zdolnym
20. Rozwijanie umiejętności językowych w zakresie znajomości języka polskiego i obcego.

Tematyka zajęć prowadzonych przez wychowawcę klasowego z uczniami w ramach lekcji wychowawczych od roku szkolnym 2021/2022:

Klasa 1

1. Sprawna komunikacja podstawą sukcesu edukacyjno- zawodowego.
2. Poznaję siebie –.moja osobowość.
3. Kształtowanie poczucia własnej wartości.
4. Odkrywamy nasze zdolności, zainteresowania, predyspozycje zawodowe.
5. Podstawowe umiejętności społeczne - komunikacja interpersonalna.
6. Podstawowe umiejętności społeczne - jak radzić sobie ze stresem.
7. Podstawowe umiejętności społeczne - asertywność.
8. Jak osiągnąć sukces ?
9. Kształtowanie postawy przedsiębiorczej.
10. Twórcze rozwiązywanie problemów.

Klasa 2

1. Negocjacje i ich rola w życiu edukacyjno-zawodowym.
2. Rynek pracy XXI wieku.
3. Przyszłościowe umiejętności związane z pracą.
4. Aktywne metody poszukiwania pracy.
5. Zapotrzebowanie na pracowników w regionie.
6. Potrzeby i oczekiwania pracodawców.
7. Monitoring ofert pracy w województwie małopolskim.
8. Plany i losy zawodowe absolwentów szkół ponadpodstawowych w województwie małopolskim.
9. Wszechstronna analiza wojewódzkiego rynku pracy-diagnoza i prognoza.
10. Autoprezentacja podstawową formą kreowania wizerunku edukacyjno-zawodowego.

Klasa 3

1. Kompetencje a kwalifikacje.
2. Kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie małopolskim.
3. Jak podnieść własne kwalifikacje (wiedzę, umiejętności, kompetencje społeczne) ?
4. Kształcenie formalne, pozaformalne i nieformalne.
5. Podstawowe umiejętności społeczne - asertywność.
6. Planowanie – umiejętność wyznaczania celów.
7. Otwartość i gotowość na zmiany.

8. Twórcze rozwiązywanie problemów.
9. Spotkania z pracodawcami, wyjazdy i wycieczki do zakładów pracy oraz na targi edukacyjne, itp.
10. Podejmowanie decyzji.

Klasa 4

1. Bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”).
2. Oferta edukacyjna uczelni wyższych w kraju i UE.
3. Krajowy i Europejski rynek pracy.
4. Rozpoznanie swoich możliwości i ograniczeń w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnienie ich w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej.
5. Analiza własnych zasobów (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej.
6. Określenie własnego systemu wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.
7. Instytucje rynku pracy (ich usługi i instrumenty rynku pracy).
8. Polska i Europejska Rama Kwalifikacyjna.
9. W jakich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego widzę siebie w przyszłości.
10. Określenie znaczenia i wskazanie możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej.

3. Harmonogram działań doradcy zawodowego w liceum:

L.p.	ZADANIE	Realizator	Termin
1	Zaopiniowanie WSDZ	Rada pedagogiczna, dyrektor szkoły, doradca zawodowy	Wrzesień
2	Zapoznanie rodziców i uczniów z działalnością doradcy zawodowego (tematy spotkań, godziny pracy).	dyrektor szkoły, doradca zawodowy	Wrzesień - październik
3	Badanie losów absolwentów	Doradca zawodowy i nauczyciele wskazani przez dyrektora szkoły (wychowawcy)	Wrzesień - październik
4	Utworzenie w szkolnej bibliotece	dyrektor szkoły, doradca	Cały rok szkolny

	Kącika Informacji Zawodowej.	zawodowy, bibliotekarz, wszyscy nauczyciele.	
5	Zorganizowanie i aktualizacja szkolnej tablicy - DORADCTWA ZAWODOWEGO	Doradca zawodowy, wychowawcy klas, dyrektor.	Cały rok szkolny
6	Systematyczne uzupełnianie informacji na stronie szkoły		
7	Psychoedukacja rodziców (spotkania, warsztaty, prelekcje, konsultacje)		
8	Przeprowadzenie zajęć grupowych w klasach z doradztwa zawodowego	Doradca zawodowy,	Cały rok szkolny
9	Realizacja zagadnień z poradnictwa edukacyjno - zawodowego w poszczególnych klasach na lekcjach ogólnokształcących - informatyki, geografii, PP, WOS j. polskiego, angielskiego, historii, języków obcych itd.	Nauczyciele odpowiednich przedmiotów	W ciągu roku szkolnego, zgodnie z rozkładem materiału.
10	Prowadzenie konsultacji indywidualnych dla uczniów mających trudności z podejmowaniem decyzji kierunku dalszego kształcenia	Doradca zawodowy	Cały rok szkolny
11	Prowadzenie konsultacji indywidualnych dla rodziców, którzy chcą wesprzeć swoje dziecko	Doradca zawodowy	Cały rok szkolny
12	Współpraca z instytucjami	Doradca zawodowy	Cały rok szkolny

	wspierającymi WSDZ np. (PPP w Krakowie, OHP, PUP w Krakowie, WUP w Krakowie).		
13	Spotkanie z przedstawicielami różnych zawodów w zależności od preferencji uczniów	Dyrektor, doradca zawodowy, wychowawcy	Październik - listopad
14	Sprawozdanie z zaplanowanych i zrealizowanych zadań z zakresu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego	Doradca zawodowy, wychowawcy klas	Czerwiec

Plan w trakcie realizacji może być zmieniany, weryfikowany i aktualizowany w porozumieniu z Dyrektorem Szkoły.

4. Scenariusze i konspekty, materiały edukacyjne, diagnostyczne, zasady ich udostępniania.

Materiały edukacyjne:

- informatory o zawodach i szkołach;
- scenariusze zajęć;
- materiały diagnostyczne
zgromadzone przez doradcę zawodowego, stanowią bazę dydaktyczną dostępną w biblioteczce doradcy zawodowego.

Zasoby internetowe udostępnia się na zasadach dowolności na poniższych stronach:

- www.wybijamzawod.pl
- www.2011.tydzienkariery.pl
- www.euroguidance.pl
- www.koweziu.edu.pl/www.doradztwozawodowe-koweziu.pl
- www.irp-fundacja.pl
- www.ohpdlaszkoły.pl
- www.doradca-zawodowy.pl
- www.poznajswiat.ecorys.pl
- www.junior.org.pl
- www.labirynt-zawodow.progra.pl
- www.frps.org.pl

- www.kluczdokariery.pl
- www.pociagdokariery.pl
- www.sdsiz.pl
- www.praca.gov.pl
- www.doradca.praca.gov.pl
- www.zawody.praca.net
- www.psychodnia.pl/img/site/SPIS_zawodow.doc
- www.pracuj.pl/kariera-rynek-pracy-zawody
- <https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>
- http://www.swdz-chojnice.pl/download/34_przykladowy_program_dla_liceum_ogolnoksztalcacego.pdf

5. Efekty wynikające z wdrożenia WSDZ w szkole.

Cykl zajęć z doradztwa zawodowego realizowanych w liceum ogólnokształcącym powinien być zakończony efektem wymiernym (możliwym do zweryfikowania) dla ucznia:

- indywidualny plan działania (IPD),
- indywidualne portfolio kariery, czyli teczka ze zgromadzonymi efektami pracy ucznia na zajęciach.

Przy sporządzaniu IPD zalecane jest, aby uczeń – przed podjęciem decyzji o wyborze dalszej ścieżki rozwoju edukacyjno-zawodowego – miał przedstawioną przez szkołę możliwość skonfrontowania swoich wyobrażeń o wybranej branży, zawodzie z realiami panującymi w firmie. Zapoznanie się z rzeczywistym środowiskiem pracy możliwe jest między innymi poprzez indywidualną (lub w małej grupie) obserwację miejsca pracy, uczestnictwo w wycieczce zawodoznawczej, wywiady z przedstawicielami zawodów.

Ponad to: rodzice i opiekunowie otrzymają pomoc w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci. Zainteresowani będą mieli stały dostęp do informacji zawodowej.

6. Monitoring WSDZ

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego oraz roczny plan doradztwa podlegają kontroli. Za monitoring odpowiada bezpośrednio doradca zawodowy, działanie to stanowi podstawę do koniecznych modyfikacji WSDZ.

Metody zbierania danych:

- ankieta,
- obserwacja,
- wywiad.

Sposoby, zasady i harmonogram oraz obszary prowadzenia monitoringu, ustala dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym. Rada pedagogiczna, rodzice, instytucje środowiska lokalnego i osoby wspierające realizację WSDZ są informowani o realizacji doradztwa zawodowego w szkole. Działanie to ma charakter informacyjny, a także promujący szkołę.²⁸

²⁸ A. Dziurkowska, op. cit., s. 13

